

H A N G G L O M

- eller hvordan fragmenter brytes mot hverandre og smelter når noen skriblerier på en liten gul lapp reiser hurtig over landegrenser og utsettes for et tilnærmet uendelig antall sanseintrykk og noen tastetrykk. (1)

Når man skal gå på en kunstutstilling som heter *Holmgang* kan man kanskje ledes til å tro at tematikken dreier seg om to personer som kjemper en arkaisk kamp på liv og død, en kamp mellom formater, kunstretninger, tradisjoner osv., men det er ikke det det handler om - ingen bør forledes til å tro noe slikt (dette er sannsynligvis viktig.) Der denne teksten starter handler alt om fire relativt begriplige elementer, nemlig:

Geografi

Farger

Båttur

Vår. Det er noe rart med været. Det snør i Sahara, og jeg som skriver dette er på båttur over Skagerak en gang i januar 2005. Det er midnatt, det er meldt storm, men noen skarve 7m runde dønninger er alt som kommer, og det jeg hører er *The lady in red* i loop, og min egen skvalpende mage. (2)

La meg straks bryte av med litt kunsthistorie: I oktober 1966 ble det arrangert en serie med kunstneriske performancer i New York under tittelen *9 Evenings of Theatre and Engineering*. Stedet var 69th regiment Armoury på Lexington Avenue/25th Street, og deltakere var Steve Paxton, Robert Whitman, Alex & Deborah Hay, David Tudor, Öyvind Fahlstrom, John Cage, Yvonne Rainier, Lucinda Childs og en gjeng ingeniører fra Bell Laboratories. Iniativtakere, deltakere, organisatorer og promotorer for eventen var Billy Klüver og Robert Rauschenberg. 9 Evenings regnes som en av de første manifestasjonene av møtet mellom kanoniserte kunstarter som musikk, teater, maleri og litteratur og en konseptbasert utforskning av det som dengang var (og fortsatt av en eller grunn kalles) Ny Teknologi. Lokalet var ikke tilfeldig valgt; *The Armoury Show* fra 1913 er i mine bøker nedtegnet som tiden og stedet for introduksjonen av den moderne (europiske) kunsten i USA, manifestert bl.a. gjennom Duchamps *Nude Descending a Staircase*, maleriet som ble ikonet for alle kunstneriske -ismer som fins.

Rauschenberg og Klüver hadde møttes tidlig på 60-tallet, da sistnevnte etter en karriere som ingeniør i laseravdelingen ved Bell Labs i New Jersey fikk sitt gjennombrudd i kunstverdenen etter å ha vært sterkt delaktig i skapelsen av Jean Tinguely's kinetiske skulptur *Hommage to New York* - en selvdestruerende og skrikende mekanisk konstruksjon bestående av sprutende maling, giftige kjemikalier, skrapmetall og elektronikk. Klüver kalte skulpturen "en gloriøs akt av mekanisk selvmord", som et svar på Rauschenbergs credo om å forene kunsten og livet. (3) Klüver og Rauschenberg postulerte at alt er vevet inn i hverandre (og gikk siden hver til sitt.) Vinteren 2004 kunne jeg ved selvsyn bevitne at teknologien og kunsten har gått en *full circle*. Jeg befant meg i Kampala, Uganda, der jeg var delaktig i å skulle lære lokale unge malere, musikere og skreddere å bruke datamaskiner i sitt kunstneriske arbeid. Etter flere ukers arbeid oppsto det en situasjon der det trengtes en stige for å henge opp et fargerikt teppe på veggen. Men det var ingen stige noe sted, inntil en av de lokale kunstnerne lyste opp og straks gikk i gang med å demontere og deretter stable 20 computere oppå hverandre til en tre meter høy trapp. (4)

Alt henger sammen tenker jeg på et tidspunkt, og taster inn *Alt henger sammen* i søkemaskinen Google for å bedrive litt empiri. (5) Mer enn 4000 tekstreferanser dukker opp, hvorav de umiddelbart mest fengende nok må være *Fjollte historier fra universet: Frodige Hilde, politibetjent Heggert og universal smugler Jänni møtes via skjebnen*, og forfatter Geir Grothen som i en eksistensiell tekst i *Vinduet* skriver *At alt henger sammen med alt gjør en nummen*. (6) Men den aller beste er historien om den pensjonerte arkitekturlæreren Bodvar Schjelderup som hevder at han har oppdaget et glemt, geometrisk urspråk som knytter alt i verden - fra pyramidene til verdenskartet og Jesus - sammen. Han uttalte i et intervju med *Aftenposten* 28.januar 2004 at "alt tyder på at det finnes en arketypisk kraft, lov eller orden som gjentar seg i forskjellige medier og på tvers av tid og utvikling. Denne kraften er med på å gi verden mening. Det er en slags lov som gjør at det som skjer ikke er helt tilfeldig." Schjelderup laget en stor utstilling med kart og plansjer som han stilte ut i biblioteket i Alexandria samtidig med at jeg bygget stige i Afrika.

I siste avsnitt av denne lille historien sitter jeg i en kinosal og har på forhånd fått i meg noe som åpner sanseapparatet på vidt gap, og knærne mine skjelver uhemmet. (7) Det vises dobbelprojiserte 16mm filmer av den amerikanske avant-garde mesteren Stan Brakhage. Noen musikere (bl.a. fra Sonic Youth) tonesetter seansen, og det siste jeg husker er at lerretet eksploderer i prikker, streker, skraper, firkanter, bølger og insektvinger i oransje, grønt, svart, brunt, gult og mørkerødt mens Lee Ranaldo smiler til publikum og ikke spiller en gitarkord. (8) (9) (10)

Epilogisk (og symbolsk) sceneanvisning: Lydnivået til *The lady in bed* stiger og overdøver snart de andre stemmene. Teksten forsvinner og tilbake finnes bare bildet.. (11)

Per Platou
Februar 2005

1) Utgangspunktet for denne teksten er en uendelig rekke kaotiske og høyst subjektive notater opprinnelig nedskrevet på en digital variant av en såkalt "post-it"-notatblokk som bor på skrivebordet i min bærbare datamaskin. Ved siden av notatblokken finnes forøvrig en anagram-automat (som bare brukes i nødsfall). [\[tilbake\]](#)

2) En setning som klarer å innbefatte alle de fire nevnte elementene skulle være ideelt sett være en perfekt inngang for teksten, men det er selvfølgelig ikke så enkelt. Denne teksten er nemlig i utgangspunktet ikke ment å skulle handle om seg selv, eller om skribenten (selv om begge er svært forvirret). Så derfor skifter jeg herved med det samme strategi og introduserer noen helt nye grunnelementer, mindre subjektive og kitch-romantiske, og mer på kunstkatalogens premisser. Disposisjonen min lyder fra nå av slik: Robert Rauschenberg, Amerikansk avant-garde film, Rwanda, Biljard og Det Uforklarlige. [\[tilbake\]](#)

3) Apropos kunsten og livet, det er vanskelig å si noe fornuftig om noen av dem uansett format og setting, jeg er idet denne noten nedtegnes på filmfestival i byen som rommer Europas største havn. Ut av togvinduet på vei fra flyplassen kan jeg beskue Leiden, den Haag osv., og det slår meg hvordan disse stedene ligner på Fredrikshavn, Oberhausen, Wolfsburg, Calgary og for den saks skyld også Aalborg. Drammen, Porsgrunn eller Gjøteberg. Nyanser av grått, metall, noen parker, biler og glass som reflekterer himmelen - slik ser det også ut fra et hotellrom i Rotterdam der jeg sitter klar med nypussede brune sko, gul regnfrakk og billetter til en bunke amerikanske avant-garde filmer fra 1960/70-tallet - mer om det litt senere. [\[tilbake\]](#)

4) Musikeren og konseptkomponisten Brian Eno uttalte i 1995 at computere var bra til å lage musikk og kunst, men at de hadde "for lite Afrika i seg". Ovennevnte hendelse illustrerte mer enn tydelig nok at afrikaniseringen nå har funnet sted. [\[tilbake\]](#)

5) Kunsten idag er tvunget inn i en ufordragelig akademisk setting. [\[tilbake\]](#)

6) Geir Grothen har rett til å bli svimmel, se bare hvordan listen fra Google fortsetter: Statens Byggetekniske Etat, Norsk Ergoterapeutforbund, Holistisk Forbund, Microsoft Norge, Statens Vegvesen, Norsk Folkemusikk- og Danselag, Forskingsrådet, Syklings Verden, Norsk Dykkeforbund, Barneombudet, Norsk lektorlag, Arne Næss, Jan Kjærstad, Jonas Wergeland, Indianerhøvding Seathl i sin berømte tale til den amerikanske presidenten Franklin Pierce i 1855 og Norges forhenværende landshøvding Gro Harlem Brundtland som toppet karrieren med det mest rekursive utsagnet noensinne: Alt henger sammen med alt! [\[tilbake\]](#)

7) White Widow (afghansk/hollandsk pot), etpar shots med brun tequila og en dobbel espresso med kjeks. [\[tilbake\]](#)

8) I drømmen som følger gjenopplever jeg en hotellfrokost jeg spiste i Kigali, Rwanda. En kassett med Chopin spiller i frokostrommet, og det er frisk ananas, mango, gul og grønn banan, appelsin, avocado, lychee og papaya, samt nytrukket kaffe, egg og toast på bordet som er dekket med hvit duk. Utenfor finnes de vakreste grønnfargene jeg har sett, det snakkes fransk og bare noen øyeblikk unna lur er døden. Klokkene er ni om morgenen. [\[tilbake\]](#)

9) Litt biljard-drodding på tappen: Etter et vellykket åpningsstøt utgjør kulene på den grønne filtduken alltid nye og usette kombinasjoner (og muligheter). Hvit og svart bringer handling og momentum til spillet, mens fargekulene til enhver tid representerer tilstand. Biljardbordet representerer derfor ikke bare naturvitenskapens idealverden, der retning og kraft betyr alt, det er også et snev av eksistensiell og kulturelt betinget stykke virkelighet involvert. Vi kan bruke biljard for å forstå verden slik den egentlig fungerer - prøv bare å kaste en biljardkule inn i et rom fullt av mennesker! I stedet for mekaniske, kausale sammenhenger der livet (og dermed kunsten) begynner med fødsel og slutter med død kan vi peke på noe uforklarlig. [\[tilbake\]](#)

10) Det Uforklarlige (se note 2 og 9) har likevel ingen plass i denne teksten og strykes. Dessuten har jeg i etterkant erfart at uttrykket nesten bare brukes i litteraturanmeldelser, og satses derfor alt på det mye mer allmenngyldige Alt henger sammen. [\[tilbake\]](#)

11) Fritt oversatt og adaptert fra de siste linjene i manuset til filmen "On The Marriage Broker Joke as cited by Sigmund Freud in Wit and its Relation to the Unconscious or Can the Avant-Garde Artist be Wholed?" av Owen Land (formerly known as George Landow), 1977-79. [\[tilbake\]](#)

